

G A Z E T A

Wielkiego

Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornej *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

N° 73.

W Środę dnia 30. Marca.

1842.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 24. Marca.

N. Król raczył najmiłościwiej mianować dotychczasowego Radcę Regencyjnego L'Estocq'a w Merseburgu Nadradczą Regencyjnym i Dyrygentem wydziału przy Królewskiej Regencyi w Poznaniu.

Wiadomości zagraniczne.

P o l s k a.

Z Warszawy, dnia 21. Marca.

Jutro o godzinie 10. z rana, na dziedzińcu domu władz Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego przy ulicy Podwale, dopełnione będzie spalenie wykupionych i zamienionych Listów Zastawnych, w drugim półroczu 1841. r. na sumę złot. pol. 7,963,500 wraz z należąciami do nich Kuponami wartości złot. pol. 1,835,484., oraz summy zlp. 5,917,220 Kuponów wykupionych i z obiegu wyjętych.

Dnia 16. zakończyła tu życie z Hr. Grabowskich Dernalłowiczowa w wieku lat 80.

Wolne miasto Kraków.

Z dnia 15. Marca. — Senat Rządzący zamianował JX. Felixa Sosnowskiego, Profesorem katedry pisma św. i języków wschodnich w uniwersytecie tutejszym.

Dnia 8. b. m. o godzinie 2giej min. 7 po południu dało się uczuć w tutejszém obserwatorium astronomiczném lekkie drzenie ziemi od 2ch do 3ch sekund trwające.

R o s s y a.

Z Petersburga, dnia 14. Marca.

Dnia 22. Lutego w niedzielę P. Joaquim Ferreira Borges, nowoakredytowany w charakterze Sprawującego interessa Królowej Jejmości Portugalskiej miał zaszczyt być przedstawionym N. Cesarzowi Jmci.

Przez Reskrypt Cesarski z d. 4. Lutego, dowódzca wojsk na linii Kaukaskiej i na ziemi Kozaków Dońskich General-porucznik Grabbe mianowany kawalerem orderu św. Alexandra Newskiego z brylantami.

W liczbie wojskowych, którzy na przedstawienie Rady orderu św. Jerzego, najlaskawiej mianowani zostali kawalerami tego orderu 4 klasy za nienaganną w rangach oficerskich wysługę 25 lat, znajdują się następujący Polacy i Litwini: podpułkownicy korpusu żandarmerów Jakub Kazimirski i Juliusz Witkowski, Pomocnik wojennego Naczelnika gubernii Sandomirskiej Leon Suchocki, Niżegorodzki młodszy Policmejster Alexander Trębicki, i Wilkomirski horodniczy Jan Konopacki, pułkownicy: Fligel-adjutant J. C. Mości liczący się w

jeździe Hrabia Adam Rzewuski, Dowódca 2 artylleryjskiej brygady gwardyi Zygmunt Merchelewicz, Dowódca pułku Ukraińskiego strzelców Józef Zabokrycki, Dowódca 7 konnej baterii 14 art. brygady Leon Szpilewski, adiutant Głównodowodzącego czynną armiją Mikołaj Uszakow; sprawujący obow. Wojennego Naczelnika Gubernii Kieleckiej Edward Białoskurski, Feodosijski Komendant Józef Chrzanowski, i dymisyonowany z rangi pułkownika z pułku Kazańskiego dragonów Narcyz Obniński.

F r a n c y a.

Z Paryża, dnia 20. Marca.

Pogłoska o zmianie ministeryalnej staje się podobniejszą do prawdy, chociaż stanowisko gabinetu naprzeciw Izbie i Koronie na pozór zupełnie zabezpieczonem być się zdaje. Przed kilku dniami głoszone, że gabinet dla tego miał być rozwiązany, ponieważ przy powszechnych wyborach niepopularności Pana Guizota się obawiano. Teraz twierdzą, że Pan Cunin-Gridaine w skutek wyroku zwłeczenia prawa o cukrze, do dymisji się podać zamysła i że między nim i kolegami jego przykre zachodzą nieporozumienia, mogące cały gabinet o upadek przyprowadzić. Jakkolwiek bądź, niemożna się spodziewać, żeby w obecnej chwili do przesilenia ministeryalnego, mogącego wypadkom wyborów powszechnych w istocie zagrażać, przyjść miało.

Piszą z Algieru z d. 10. Marca: „Po odaleniu się Generała Bugeaud z Tremezenu, Abd-el-Kader czyni znowu usiłowania, aby dawniejszy wpływ swój między tamecznemi pokoleniami odzyskać. Uderzywszy na Beni-Zuassen, odebrał mu wielką trzodę bydła, ale sprzymierzeńcy nasi zdobyli tę Emirowi znowu wydarli, i go do ustąpienia z tej części Algieru przymusili. Słychać, że w prowincyi Mascara porażki doznał. Generalowi Lamoricière udało się podobno dojść do Hachemów, nadaremnie przez Emira bronionych. Całe pokolenie, aby ująć zagłady, nam się poddać miało. Generał Rumigny przed kilku dniami wyruszył, aby Medeah i Milianę w żywność zaopatrzyć. Toczące się od 8 miesięcy układy między Bejem Miliany i Generałem Bugeaud bliskie są załatwienia. — Słychać, że Xiążę Montpensier tu oczekiwany.“

Odroczenie prawa o cukrze bardzo niepomyślne zrobiło wrażenie równie w portach morskich, jak między fabrykantami cukru krajowego. Wszyscy żalują tej odwołki, a w Havre i innych portach przyszło już do gwałtownych demonstracji. Izba handlowa w Havre *en masse* do dymisji się podała, a stan kupiecki wydał do występujących człon-

ków tej Izby adres z powinszowaniem. — W Bordeaux wzburzenie równie wielkie; z pewnością i tam przyjdzie do scen gwałtu i bezprawia.

A n g l i a.

Z Londynu, dnia 19. Marca.

Rząd Parlamentowi pod d. 15. Lutego r. b. sprawozdanie Podpułkownika od inżynierów Sir Frederick Smith i Professora Barlow o tak nazwanych powietrznych kolejach żelaznych przedłożyć kazał, w którym owi mężowie oświadczają: »1) Zasadę siły pędzącej powietrza poczytujemy za udowodnioną, a taniłość wzrasta z długością i średnicą rury. 2) Koszta przy takiej kolei na sypanie grobli, mosty, tunele i szyny są o małego mniejsze jak przy zwyczajnych kolejach, ale ogół kosztów staje się nierównie większym z przyczyny wydatków na rury powietrza i stojące maszyny. 3) Koszta jechania koleją powietrzną, gdzie cugi często idą, mniejsze są niż na kolei zwyczajnej, a większe koszta przy zakładaniu przez to nieraz sownie się wynagradzają. Gdzie cugi są rzadsze, rzecz tak się nie ma. Jest jednak wiele wydatków, których dokładniej nie znamy, więc zdania o nich dać nie możemy, np. co do zużycia stęplów, klap i t. p. 4) Przy należytych przysposobieniach, aby w razie potrzeby cug od stępli odłączyć, powietrzne koleje równie są bezpieczne, zachodzą jednak praktyczne trudności pod względem łączenia, krzyżowania, zbaczenia na bok i zatrzymywania się na dziedzińcach (Bahnhöfen), które użycie powietrznych kolei mniej czynią stósownem.

Kentish - Gazete donosi: »Dnia 11. ze świtem fregatę francuzką zoczono stojącą nad Nore. Parostatek »Camperdown« dawał jej znaki, na które nie odpowiadała. Parostatek wojenny »Growler« otrzymał natychmiast rozkaz, aby z nią pomówił; wszakże nim jeszcze z miejsca ruszył, fregata podniosłszy żagle odplynęła i znikła. Odwiedziny zbrojnego okrętu zaprzyjaźnionego narodu tak blisko nad samym brzegiem i wśród obecnych okoliczności, wielkie sprawiły zadziwienie.«

H i s z p a n i a.

Z Madrytu, dnia 10. Marca.

Dzienniki tutejsze zaczęły się zajmować sprawą, która niezadługo uwagę całej Europy na siebie zwróci. Stósownie do ustaw krajowych i bez potrzeby nawet dyspensy papieskiej może Królowa Izabella po skończonym dwunastym roku wieku swego, zatem w przyszłym Październiku, w ślaby małżeńskie wstąpić. Dziennik el Correspondal, popierający wprowadzić regencyą Espartery, ale obok

tego często gwałtowną opozycją przeciw Mi-
nisterjum stanowiący, powiedział wczoraj,
że już nadeszła stosowna chwila do zajęcia się
zamęściem Królowej. Od rozstrzygnięcia py-
tania tego, zdaniem owego dziennika, zależy
będzie, które z rozmaitych stronnictw w Hi-
szpanii stanie u steru rządu. Równocześnie
zas rozstrzygnięcie to może zarazem postać
Europy znacznie zmienić. »Gdyby Austria,
wyrażono w tym dzienniku, miała tron hisz-
pański dla jednego z swych Arcyksiążąt otrzy-
mać, Francya stałaby samotnie wpośród stałego
lądu. Gdyby Francya berło tego narodu
w ręku jednego z członków swego królew-
skiego domu ujrzała, Austria w każdym, wy-
niknąć mogącym zawikłaniu, zagrożonąby się
widziała, i jej protektorat nad Włochami, po-
siadany dotąd przez nią, byłby podobnież za-
grożony.« Anglia ma sprawę turecką obok
sprawy ładu stałego na oku, i dla tego nie mo-
że zezwolić, aby się Francya lub Austria za-
nadto wzmocniła; tak więc każdemu z oby-
dwóch tych państw w ubieganiu się o ogar-
nięcie tronu hiszpańskiego opórby stawiała.
Potém powiada Correspondent: »Druga
kombinacya składałaby się z Xięcia hiszpań-
skiego, lub innego z obcej małoznaczącej ro-
dziny, np. z Xięcia Koburgskiego; w tej kom-
binacyi krzyżowałyby się interesa naszych
politycznych stronnictw, i tuby każde innego
szukało pretendenta, aby przez wzgląd na
wzajemność z jego strony za doznana pomoc
wpływu do rządów nabyć. Połączenie ultra
umiarkowanych z Karolistami na korzyść sy-
na Don Carlosa poczytuje Correspondent za
rzecz do uskutecznienia niepodobną. Progre-
syści pośliliby za wyborem Anglii a prawdzi-
wie umiarkowani żadnego jeszcze nie zrobili
wyboru.

Z całkiem innego stanowiska wychodził
przed niejakim czasem Conservador, dzien-
nik, który nawet po wypadkach październi-
kowych zawsze w obronie Królowej
Krystyny i czysto monarchicznych zasad wy-
stępował. Oświadczył on jednak wyra-
źnie, iż zdanie jego o przyszłym zamęściu
Królowej Izabelli »monarchiczno konstytu-
cyjnego stronnictwa« w niczem nie obowie-
żuje. Dziennik ten upatruje w pełnoletno-
ści i zamęściu Izabelli jedyny środek do od-
wrócenia wiszącej nad narodem burzy. Aż
do tej chwili kraj w stanie wojennym wraz
z wszystkimi, z tego wypływającymi nie-
szczęściami zostawać będzie. »Prawdziwy,
sprawiedliwy, bezstronny rząd, godny tego
nazwiska wtedy dopiero mieć możemy, gdy
Izabella II. berło hiszpańskie ujmie i obok
siebie tronu i narodu godnego posadzi męża,

dla nadania jej niewinności kierunku.....
Tylko niesnaskom naszym obcy Xiążę może
wśród tej burzy być kotwicą naszej nadziei;
on tylko może do nas słowa pokoju przema-
wiać, on tylko może znaleźć wiarę, on tylko
może je urzeczywistnić.« Wychodząc Con-
servador z tej zasady, wystawia pięć nastę-
pujących, możliwych kombinacyi: 1) Zaślubie-
nie Izabelli jednemu z synów Infanta Don
Francisco, 2) jednemu z synów Króla Fran-
cuzów, 3) Xięciu Koburgskiemu, 4) Arcyxię-
ciu z domu austriackiego i 5) Xięciu, należą-
cemu do pomniejszej, z żadnym wielkiem mo-
narstwem w związkach nie zostającej rodziny.
Innej kombinacyi, o krócejby za obre-
bem Hiszpanii rozprawiano, nie możnaby do sku-
tku przyprowadzić. Francuzcy, angielscy
(koburgscy) i austriacy Xiążęta, są zdaniem
tego dziennika, najsposobniejsi do owych kom-
binacyi. Potém następują Xiążęta drugiego
rzędu, a najmniej stosownym ma być syn In-
fanta. Ten bowiem, podobnie jak jego ro-
dzina, oświadczył się już za pewnym stron-
nictwem, a tak zbywa mu na głównym wa-
runku, jakiemu małżonek Królowej ulegać
musi; inne stronnictwa zawszeby w nim swego
nieprzyjaciela widziały i przeciw niemu by
występowały. Xiążęta z wymienionych trzech
wielkich domów zasługują na pierwszeństwo,
oni albowiem jedynie podźwignąć mogą pod-
upadłą Hiszpanią, choćby nawet kraj w ob-
cych uwikłaniach. »Hiszpania, choć
tylko bezpośrednio przez Koburę rządzona,
stałaby się natychmiast sprzymierzeńcem An-
gielskiego gabinetu. Hiszpania, przez Orleana
rządzona trzymałaby się polityki Króla Fran-
cuzów. Więc nierównie bardziej hiszpań-
skim byłby nasz kraj pod Arcyksięciem austri-
ackim, gdy Cesarstwo to z Półwyspem w za-
dnych bezpośrednich nie zostaje stosunkach.«
Tymczasem aniby Francya nie zezwoliła, aby
ściśle z dynastją angielską połączony Xiążę
ręką Królowej Izabelli otrzymał, ani też An-
glia, żeby się Xięciu Orleańskiemu dostała.
Bez wojny żadnej z tych dwóch kombinacyi
uskutecznić nie można. »Austriacki Arcy-
xiążę, niemiecki Xiążę z jakiegokolwiek do-
mu drugiego rzędu i syn Infanta Don Fran-
cisco są jedynymi stronami, pomiędzy którymi
wybór nam zostawiony. Żaden z nich nie
wznieca trudności pod względem naszego ze-
wnętrznego położenia; ale pod względem
wewnętrznego ostatniego odrzucić wypada....
Zmuszeni jesteśmy zwrócić nasz na Niemcy,
owę wielką szkółkę monarchów, zwrócić i
tam to, co nam jest najdogodniejszym, wy-
brać.... Wszystkie dynastje niemieckie znają
dokładnie charakter uporządkowanego rządu

i umięją swych powinności w tym względzie dopełnić; wszystkie odznaczają się umiarkowaniem i duchem słuszności, a właśnie przymioty te są nader dla naszego kraju pożądaną rzeczą.»

A u s t r y a.

Z Wiednia, dnia 17. Marca.

Xiąże August Longin Lobkowitz, Xiąże na Raudnitz, dzisiaj rano życie zakończyli; żałują go tu powszechnie nie tylko w wyższych towarzystwach, a bardziej jeszcze zawczesny zgon jego w Galicyi i Czechach oplakiwać będą.

Gazety Węgierskie o Serbii niepokojące głoszą wieści. Rząd Serbski przebywającemu w Belgradzie kommissarzowi tureckiemu Emir Effendi odmowną dał odpowiedź względem żądania Porty, aby wygnanych po ostatniej rewolucyi Serbów Vukaitz i Petronowich ułaskawiono; w skutku tego wzbraniania wojsko ku granicom Serbii wyprawiono, tak, że krajowi temu nowa inwazyja zagraża. Gubernator Belgradu, Kiamit Basza, odbywa częste konferencye z wygnanymi Serbskimi Senatarami.

T u r c y a.

Z Konstantynopola, dnia 3. Marca.

Tahir Basza rozkazał trupy Muzulmanów ze szpitala morskiego przenosić do szkoły lekarskiej w Galata-Serai, dla użytku anatomii. Koran zabrania prawowiernym otwierania ciał ludzkich, a pod karą zakazuje otwieranie ciał Muzulmanów. Z wielką trudnością Dyrektor Bernard uzyskał w przeszłym roku, za pośrednictwem Reszyda Baszy, pozwolenie sekcyi, ale na dostawienie trupów nie cheiano zezwolić. Starał się więc otrzymać kilka trupów ubogich osób zmarłych w szpitalach chrześcijańskich, co mu się też udało. Lecz gdy później i w tém znajdował trudność, niezmordowany Bernard udał się śmiało do Tahira Baszy, który prośbie jego natychmiast zadosyć uczynił. Tak więc okrzyczany w Europie za fanatyka Tahir Basza, wykonywa tutaj to, czego reformator Reszyd Basza uczynić nie chciał lub nie śmiał. Zresztą Tahir Basza nie jest zupełnie pozbawiony nauk; sprzyja on im, ale nienawidzi cywilizatorów francuzkich. Sam mówi językiem greckim i włoskim, miłuje botanikę i posiada umiejętności matematyczne i żeglarskie. Co do sekcyi ciał dodać tu jeszcze musimy, że Dyrektorem szkoły lekarskiej jest Abdul-hak-Efendi, najwyższy Ulema państwa po Szeich-ül-Islamie, niejako Arcybiskup Rumelii, z czego się okazuje, że wyższe duchowieństwo tureckie nie musi być tak fanatyczne, jak je powszechnie wystawiają.

Korrespondent gazety Augsburskiej Po-

wszechniej potwierdza wiadomość o firmamie względem przywrócenia dawnych ubiorów tureckich.

Z nad granicy tureckiej, d. 12. Marca.

(Gaz. Szląska.)—Podług doniesień z Xięstw, miasto Braiłow było dn. 22. z. m. widownią wielkich rozruchów. Gubernator Jacobson otrzymał w dniu tym rozmaite doniesienia o zabiegach targnięcia się na porządek i własność mieszkańców Braiłowa i natychmiast sprężystych chwycił się środków. Podporucznik, mający wojsku stósowne w tej mierze przenieść rozkazy, został, zanim jeszcze rozkaz swój mógł skutecznie, na ulicy publicznej przez jakie 20 osób napadnięty i zabity, przy którejto sposobności z kilkunastu żołnierzami, na pomoc z oficerem spieszącymi, do utarczki przyszło, i wtedy obie strony miały kilka osób śmiertelnie ranionych. Nakoniec wojsko otrzymało tak znaczne posiłki, iż wichrzyciele poczytali za rzecz najdogodniejszą, udać się w ucieczkę, w której jednak kilku schwyciono. Nauczyciel jeden języków, Wogorides, miał stać na czele spisku, ale ten podobno zemknął. Drugiego podżegacza, Giordana, ujęto. W ogólności spisek liczył 200 osób, po większej części Bulgarów, kilku Greków i garstkę Serbów. Można to za szczęście poczytywać, że wybuch nie przyszedł do skutku, bo w tym razie więcejby krwi przelano. Słychać, że wybuch ów na wieczór tegoż dnia był przeznaczony, kiedy na wyprawionym przez Jacobsona balu od wymordowania wszystkich oficerów zacząć chciano, aby tym sposobem wojsko zatrwożyć. Spokojność w Brajli przy odejściu ostatnich wiadomości już znowu była przywrócona i w tém mieście równie jak w Jassach i innych, sprężystych się chwyciono środków ostrożności.

A m e r y k a.

Z Veracruz, dnia 8. Stycznia.

Pewna liczba księży hiszpańskich miała zamiar przenieść się tu do Meksyku, gdzie tutejsze duchowieństwo ofiarowało im schronienie. Ale Minister sprawiedliwości wydał postanowienie, wyłączające tychże księży od tutejszego duchowieństwa.

Do przyjęcia uczniów do szkoły wydziałowej tu przy ulicy Szkólnej, upoważniony jest.

Liszkowski,
przy ulicy Wrocławskiej Nr. 35;

Na Śtym Marcynie pod Nrem 78., na pierwszym piętrze, jest, dla prędkiego wyjazdu, dobrze konserwowany mahoniowy fortepian za 110 Tal. natychmiast do sprzedania.

Świeże holsztyńskie OSTRZYGI otrzymał handel Sypniewskiego w Poznaniu.